

VALGFORUM

Dato: 25.09.2008

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN – HØRINGSUTTALELSE.

Det vises til mottatt høringsdokument datert 27.06.2008.

Valgforum er en forening for norske kommuner og fylkeskommuner med formål å bidra til utvikling av valg i Norge gjennom tiltak for kompetansheving overfor kommunale og fylkeskommunale valgmedarbeidere og i dialog med sentrale myndigheter. Foreningen ble stiftet på et møte den 11.06.2008 der et forberedende arbeidsutvalg ble valgt som interimsstyre inntil første årsmøte får valgt styre i samsvar med vedtektene. Foreningen har pr. dato ikke medlemmer da det ikke er sendt ut invitasjon til kommuner og fylkeskommuner om medlemskap. Dette vil skje i nær fremtid. Denne høringsuttalelsen er avgitt av valgforums interimsstyre og vil ha som utgangspunkt kommunenes og fylkeskommunens praktisk/teknisk ansvar for forberedelse og gjennomføring av valg.

Departementet uttaler følgende i høringsdokumentet:

”Departementet meiner at det er viktig ikkje å innføre endringar i systemet utan at det er klare behov og gode grunnar for dette. Gjennomføring av val krev at det blir etablert eit omfattande apparat i kvar enkelt kommune med mange detaljerte rutiner som alle valgfunksjonærar må setje seg inn i. Valet blir gjennomført berre annakvart år og er demed ikkje ei rutineoppgåve. All røynsle tilseier at alle endringar fører til ein del feil ved avvikling av valg.”

Valgforum slutter seg til disse generelle betraktningene fra departementet. I tillegg til at det er en utfordring for de som skal gjennomføre valg stadig å måtte forholde seg til endringer i regelverket, er det ikke minst en utfordring å formidle ut til offentligheten endringer som

Valgforum	Besøksadresse: Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse: Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon: 915 42 357	Bankgirokonto:
	Organisasjonsnummer: 993 029 769	

berører velgerne direkte. Til tross for departementets synspunkt, fremmes det likevel forslag til endringer som berører velgerne. I tillegg varsles det i høringsdokumentet mulige fremtidige endringer i regelverket, som også vil berøre velgerne. Generelt vil derfor valgforum uttrykke bekymring over de stadige endringer i valglovens bestemmelser. Det hadde vært ønskelig med et regelsett i valgloven som var så robust at de kunne bli gjort gjeldende for en lengre periode av gangen. Som eksempel på de utfordringer som oppstår i forbindelse med informasjonsformidlingen til velgerne kan nevnes at det tidligere var anledning til å forhåndsstemme fra 15.07. Denne fristen ble forskjøvet til 10.08. Nå innføres det en ny ordning med anledning til å avgi stemme fra 01.07. Det var tidligere anledning til å holde valglokalene åpne til kl. 21.00. Dette ble så innsnevret til kl. 20.00. Nå foreslås det å utvide åpningstiden til 21.00.

Departementet fremmer forslag om følgende endringer i valgloven og kommuneloven:

1. Forslag om å innføre en ordning med "tidligstemmegivning", det vil si at velgerne fra 1. juli skal ha anledning til å henvende seg til kommunen og be om å få stemme før den ordinære forhåndsstemmegivningen starter den 10. august.

Valgforum mener en ny ordning med tidligstemmegivning fra 01.07 kan være et godt supplement til alle de andre tilbudene som er etablert for å få avgitt stemme, selv om det ikke er dokumentert omfanget av velgere dette eventuelt vil bidra til å hjelpe.

Det fremgår av høringsutkastet at det forventes at kommunene på dette tidspunktet bør ha tilgjengelig manuelle utskrifter fra manntallet og ferdig trykte stemmesedler. Et manntall basert på bosted skjæringsdatoen vil ikke kunne foreligge før ca midten av juli da folkeregistrene bruker noe tid på å få registrert inn i folkeregisteret de siste endringene før skjæringsdatoen. For å gjennomføre tidligstemmegivning vil det imidlertid ikke være nødvendig med et manntall, da det antas at de fleste kommunene ikke vil begynne å behandle disse stemmegivningene før forhåndsstemmegivningen begynner og man har etablert et apparat til å foreta innregistrering av ordinære forhåndsstemmer fra andre mottakssteder (andre kommuner/utlandet).

Når det gjelder ferdig trykte stemmesedler vil det for fylkeskommunene (i forbindelse med fylkestingsvalg og stortingsvalg) og de større kommuner ikke være mulig å ha disse klare til 01.07. Valgstyret/fylkesvalgstyret har frist til 01.06 å godkjenne listeforslag. Etter dette skal kandidatlistene kvalitetssikres, oppsett av stemmesedlene godkjennes og settes i produksjon før fylkene i tillegg skal distribuere sedlene til kommunene i fylket. Det er få trykkerier i Norge som både kan trykke sedler i de volumer fylker og større kommuner har behov for og i den kvaliteten elektronisk opptelling krever. Valgforum mener derfor at det ikke kan stilles krav om ferdig trykte stemmesedler til tidligstemmegivningen, men at man benytter en generell stemmeseddel med partinavn. Kommunene må da være forpliktet til å opplyse om eventuelle andre lister godkjent av valgstyret/fylkesvalgstyret enn de registrerte partiene.

2. Forslag om at kommunen kan fastsette at valglokalene på valgdagen skal holde oppe til kl. 21.00. Det blir foreslått at en tredjedel av medlemmene i kommunestyre kan bestemme at valglokalene skal holde oppe til kl. 21.00.

Valgforum	Besøksadresse: Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse: Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon: 915 42 357 Organisasjonsnummer: 993 029 769	Bankgirokonto:

Valgforum er enig i at kommunene fortsatt skal ha frihet til å fastsette åpningstidene for valglokale, basert på lokale forhold. Valgforum er også enig i at mulig åpningstid utvides ved at tidspunkt for stenging flyttes fra kl 20.00 til 21.00. Dette vil bidra til å lette gjennomføringen i de kommuner der man har kapasitetsproblemer i valglokale og kan oppleve køer på kvelden valgdagen. En slik forskyvning vil imidlertid også føre til en mulig forsinkelse i forhold til når resultatene er ferdige.

Valgforum kan ikke se at dette er en type beslutning av så stor alvorlighetsgrad eller omfang at den skulle kreve avvik fra de alminnelige saksbehandlingsreglene i kommuneloven om at vedtak fattes med alminnelig flertall.

3. Forslag om at en tredjedel av medlemmene i kommunestyret kan bestemme at kommunen skal avholde todagers valg.

Valgforum viser til høringsdokumentet der det fremkommer at man ikke kan se at det er noen sammenheng mellom valgdeltakelse og en økning i antall valgdager fra en til to. Departementet anser imidlertid verdien av den økte tilgjengeligheten to-dagers valg gir, så verdifull i seg selv at dette bør overlates til et mindretall i kommunestyrene å vedta. Valgforum viser til at tilgjengelighet i forbindelse med valg vurderes av den enkelte kommune og det enkelte valgstyre både i forhold til antall forhåndsstemmesteder, alternative lokalisering av forhåndsstemmesteder, forhåndsstemmestedenes åpningstider, omfang av forhåndsstemmegivningen ved helse- og sosialinstitusjoner, utdanningsinstitusjoner m.v og ikke minst gjennom inndelingen av kommunen i antall stemmekretser og valglokaler. Disse forhold vurderes og besluttes etter de vanlige prinsipper om alminnelige flertallsvedtak. Valgforum er undrende til at ett forhold som har innflytelse på tilgjengelighet skal vurderes annerledes enn alle andre forhold i tilknytning til tilgjengelighet.

4. Forslag om lovbruddsgebyr ved brudd på valgloven § 9-9.

Valgforum viser til valglovens bestemmelser om frister for offentliggjøring av resultater og mangel av sanksjonsmulighet ved brudd på disse bestemmelsene. Valgforum slutter seg til forslaget.

5. Forslag om hjemmel for valgobservasjon.

Valgforum er positiv til at valgobservatører overvåker valggjennomføringen i Norge. Besøk av observatører gir grunnlag for økt fokus på valgforberedelser og valggjennomføring, noe som kan bidra til å videreutvikle valggjennomføringen. Valgforum slutter seg til departementets forslag om å hjemle valgobservasjon i valgloven. Dette vil bidra til å formalisere og avklare forholdet mellom observatører og kommunene noe man har opplevd som uklart i enkelte tilfeller tidligere.

6. Forslag om en prinsipp hjemmel i kommuneloven om rådgivende lokale folkeavstemninger og hjemmel for innsamling av data fra slike folkeavstemninger.

Valgforum viser til at det fra tid til annen gjennomføres lokale folkeavstemninger i kommunene, uten at dette er hjemlet noe sted. Valgforum mener det er fornuftig å innføre

Valgforum	Besøksadresse: Bystyrets sekretariat Hieronymus Heyerdahls gate 1, 0160 Oslo	Postadresse: Postboks 1809 Vika 0123 Oslo
	Telefon: 915 42 357 Organisasjonsnummer: 993 029 769	Bankgirokonto:

en prinsipp hjemmel i kommuneloven om rådgivende folkeavstemninger og ser ikke behov for en nærmere regulering av dette, men overlate gjennomføringen til kommunene.

Øyvind Øyen
styreleder

Asbjørn Ausland
styremedlem

Valgforum

Besøksadresse: Bystyrets sekretariat
Hieronymus Heyerdahls gate 1,
0160 Oslo

Telefon: 915 42 357
Organisasjonsnummer: 993 029 769

Postadresse: Postboks 1809 Vika
0123 Oslo

Bankgirokonto: